

THE ANALYSIS OF THE SPECIAL CIRCUMSTANCES OF INDIVIDUALIZATION OF CRIMINAL PENALTIES REGARDING THE IMPUNITY CLAUSE REFERRED TO IN ARTICLE 278 OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA PENAL CODE: THE ACT OF TERRORISM

ANALIZA CIRCUMSTANȚEI SPECIALE DE INDIVIDUALIZARE A PEDEPSEI PENALE, PRECUM ȘI A CLAUZEI DE IMPUNITATE CONSEMNAȚE LA art.278 DIN CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA (ACTUL TERORIST)

Violeta M. COJOCARU¹

Abstract

This paper analyzes the special circumstance of individualization the criminal punishment for committing the act of terrorism (in the sense of its mitigation). In this context, are highlighted its particularities, including the conditions under which it becomes operational. It is pointed out the opportunity of such mitigating circumstance in the para.(5) Art.278 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. Also it is analyzed the special impunity clause provided by para.(6) Art.278 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. There are outlined conditions in whose presence is it applicable. Is performed the delimitation of the so-called impunity clause by the release of criminal liability in connection with the voluntary renunciation of the offense. It is argued that the impunity clause provided by para. (6) Art.278 of the Criminal Code of the Republic of Moldova have the effect of preventing the phenomenon of terrorism.

Keywords: comparative study, impunity clause, individualization, mitigating circumstance, punishment, terrorism, terrorist act.

JEL Classification: K14, K42

1. Considerații generale

Actualmente, terorismul constituie, fără tăgadă, unul din cele mai periculoase fenomene. Flagelul terorismului este răspândit în întreaga lume, începând cu statele slab dezvoltate până la cele înalt dezvoltate. În ultima perioadă se observă amploarea actelor teroriste săvârșite în spațiul european. În cazul acestor acte teroriste, în cele mai dese cazuri, statele apar pe post de destinatari ai revendicărilor înaintate de făptuitori. În același timp, surprindem faptul parvenirii acestor revendicări din partea unor organizații criminale teroriste deosebit de periculoase, capabile să creeze panică și frică în orice societate.

Din perspectiva legii penale, prevenirea și combaterea fenomenului terorismului se face, în primul rând, pe calea incriminării actelor teroriste. În al doilea rând, legiuitorul a decis să curme acest fenomen prin instituirea și altor măsuri juridico-penale. Aici evidențiem, inclusiv, circumstanța specială de individualizare a pedepsei penale pentru comiterea actelor teroriste prevăzute la alin.(5) art.278 din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM), precum și temeiul special de liberare de răspundere penală pentru săvârșirea actelor teroriste specificat la alin.(6) art.278 CP RM (așa numita „clauză de impunitate”).

În cadrul prezentului demers științific ne propunem să supunem investigației cele două mecanisme instituite de legiuitorul moldav întru prevenirea și combaterea fenomenului terorismului, în general, și a actelor teroriste, în special. Vom elucida oportunitatea introducerii acestora în legea penală, vom identifica condițiile pentru aplicabilitatea normelor în care sunt înscrise, vom argumenta de ce în condițiile legislative actuale clauza de impunitate prevăzută la alin.(6) art.278 CP RM și temeiul general de liberare de răspundere penală stipulat la art.56 CP

---

¹studentă-doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova), vcojocar1979@mail.ru

RM (liberarea de răspundere penală în legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii) nu se dublează (suprapun), ci se intersectează, precum și vom efectua un studiu comparativ în această materie în corespundere cu legislațiile penale ale unor state străine, inclusiv a României.

2. Repere teoretico-normative privind circumstanța specială de individualizare a pedepsei penale stipulate la alin.(5) art.278 CP RM

În corespundere cu norma înscrisă la alin.(5) art.278 CP RM „persoanei care a comis actul de terorism (*a se citi* – actul terorist – *n.a.*), altor participanți li se pot aplica pedepse penale minime, prevăzute la prezentul articol, dacă ei au preîntâmpinat autoritățile despre faptele respective și prin aceasta au contribuit la evitarea morții oamenilor, a vătămării integrității corporale sau a sănătății, a altor urmări grave sau la demascarea altor făptuitori”.

Remarcăm că respectiva circumstanță are drept scop atenuarea pedepsei penale pentru săvârșirea actelor teroriste. Prin urmare, aceasta constituie o circumstanță specială în raport cu circumstanțele generale de atenuare a pedepsei penale, prevăzute la art.76 CP RM. Precizăm că din toate statele foste membre ale Uniunii Sovietice, doar Republica Moldova a mers pe calea stipulării unei asemenea circumstanțe speciale de atenuare a pedepsei penale pentru săvârșirea actelor teroriste. În spațiul european însă, surprindem existența unei norme similare în legislația Ungariei. Astfel, în acord cu pct.3 alin.(3) art.314 din Codul penal al Ungariei [Criminal Code of the Republic of Hungary], urmează a fi redusă fără a exista vreo limitare pedeapsa penală pentru orice persoană care: a) renunță la săvârșirea actului terorist înainte de cauzarea unor urmări grave, și b) informează autoritățile despre comportamentul său, cooperând cu acestea la prevenirea sau atenuarea urmărilor ori reține alți participanți la infracțiune și împiedică realizarea altor acte criminale.

Nu în ultimul rând, potrivit art.16 din Directiva UE 2017/541 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2017 privind combaterea terorismului și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului și de modificare a Deciziei 2005/671/JAI a Consiliului „statele membre pot lua măsurile necesare pentru ca pedepsele menționate la articolul 15 să poată fi reduse în cazul în care autorul infracțiunii: (a) renunță la activitățile de terorism; și (b) furnizează autorităților administrative sau judiciare informații pe care acestea nu le-ar fi putut obține altfel, ajutându-le: (i) să prevină sau să atenueze efectele infracțiunii; (ii) să identifice sau să îi aducă în fața justiției pe ceilalți autori ai infracțiunii; (iii) să găsească dovezi; sau (iv) să împiedice săvârșirea altor infracțiuni menționate la articolele 3-12 și la articolul 14 [Directiva UE a Parlamentului European și a Consiliului privind combaterea terorismului]”. O prevedere similară era inserată în textul art.6 din Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene privind combaterea terorismului (2002/475/JAI) [Decizia-cadru privind combaterea terorismului], actualmente abrogată.

În legislația României nu găsim consacrată juridic o circumstanță specială de individualizare a pedepsei penale similară cu cea prevăzută la alin.(5) art.278 CP RM. Legiuitorul român s-a rezumat la stabilirea, în textul normei, a tipului și mărimii pedepsei penale, aceasta diferențiind în funcție de modalitatea concretă de exprimare a elementului material. Astfel, de exemplu, în acord cu alin.(1) art.32 din Legea României privind prevenirea și combaterea terorismului, nr.535/2004 [Monitorul Oficial al României, 2004], actele de terorism se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, ale cărei limite speciale se majorează cu o treime și cu interzicerea unor drepturi.

În pofida caracterului deosebit al poziției legiuitorului moldav de individualizare a pedepsei penale pentru săvârșirea actelor teroriste susținem o atare tehnică legislativă, întrucât inserarea acesteia în cadrul art.278 CP RM constituie o veritabilă măsură de prevenire a cauzării unor rezultate infracționale deosebit de grave prin săvârșirea actelor teroriste.

În alt registru, interpretând *ad litteram* dispoziția normei înscrise la alin.(5) art.278 CP RM surprindem că persoanei abilitate cu aplicarea legii penale îi revine dreptul, nu însă obligația de a aplica pedepse penale minime în baza circumstanței atenuante speciale supuse cercetării. Acest lucru rezultă din expresia „li se pot aplica” utilizată în textul normei de la alin.(5) art.278 CP RM. Îmbrățișăm poziția legiuitorului de acordare a posibilității, nu însă a obligativității atenuării *a priori* a pedepsei penale pentru săvârșirea actelor teroriste în condițiile prescise de norma de la alin.(5) art.278 CP RM. O asemenea abordare legislativă este în unison cu esența circumstanțelor atenuante *per ansamblu*. Or, în ipoteza prezenței unor circumstanțe agravante ar fi cu totul impropriu aplicarea unor pedepse penale minime pentru săvârșirea actelor teroriste, în pofida faptului evitării survenirii decesului, vătămării sănătății persoanelor sau a altor urmări grave ori al demascării altor participanți implicați în săvârșirea actelor teroriste. În orice caz, celui îndrituit cu aplicarea legii penale îi revine sarcina de a aprecia în fiecare caz aparte dacă un făptuitor sau altul poate beneficia de criteriul de individualizare a pedepsei penale specificat la alin.(5) art.278 CP RM.

În altă ordine de idei, pentru conferirea posibilității aplicării unor pedepse penale minime pentru săvârșirea actelor teroriste, în baza normei specificate la alin.(5) art.278 CP RM, este necesar întrunirea următoarelor condiții:

a) persoana care a comis actul terorist, precum și ceilalți participanți să fi preîntâmpinat autoritățile despre fapta respectivă;

b) prin preîntâmpinarea autorităților să fi fost evitate cauzarea morții oamenilor, vătămării integrității corporale sau a sănătății persoanelor, a altor urmări grave sau să fi fost demascați alți făptuitori.

Norma prevăzută la alin.(5) art.278 CP RM poate opera doar în cazul în care cele două condiții sunt întrunite cumulativ. Totodată, nu are relevanță dacă prin preîntâmpinarea autorităților despre săvârșirea actului terorist au fost evitate cauzarea morții oamenilor, vătămării integrității corporale sau a sănătății persoanelor, a altor urmări grave sau dacă au fost demascați alți făptuitori. Pentru reținerea normei analizate e suficient ca prin preîntâmpinarea autorităților despre săvârșirea faptei să fi fost evitate producerea urmărilor sus- indicate, după cum e suficient ca prin preîntâmpinarea autorităților să fi fost demascați alți făptuitori. *Afortiori*, alin.(5) art.278 CP RM poate fi pus în funcțiune atunci când prin preîntâmpinarea autorităților despre fapta săvârșită au fost evitate producerea urmărilor prejudiciabile sus- indicate, precum și au fost demascați alți făptuitori.

Norma analizată poate opera atunci când:

a) făptuitorul a preîntâmpinat autoritățile despre fapta săvârșită, nefiind cauzate careva urmări prejudiciabile;

b) făptuitorul a preîntâmpinat autoritățile despre fapta săvârșită, fiind însă cauzate alte urmări prejudiciabile, decât decesul persoanei, vătămarea integrității corporale sau a sănătății persoanei sau alte urmări grave.

Totodată, așa cum am subliniat *supra*, în cele din urmă ipoteze nu contează dacă prin preîntâmpinarea autorităților despre fapta săvârșită au fost sau nu demascați și alți făptuitori. De asemenea, alin.(5) art.278 CP RM este aplicabil și în ipoteza în care prin preîntâmpinarea autorităților despre fapta săvârșită au fost demascați alți făptuitori însă, cele comise au dus la survenirea decesului, vătămării integrității corporale sau a sănătății persoanelor sau a altor urmări grave.

În altă privință, observăm că beneficiari ai circumstanței atenuante prevăzute la alin.(5) art.278 CP RM pot fi atât autorii, cât și alți participanți la infracțiune (instigatorii, organizatorii sau complicii).

3. Aspecte referitoare la clauza de impunitate prevăzută la alin.(6) art.278 CP RM

Potrivit normei consemnate la alin.(6) art.278 CP RM, persoana care a participat la pregătirea actului de terorism (*a se citi* – actului terorist – *n.a.*) se liberează de răspundere penală dacă ea, prin anunțarea la timp a autorităților sau prin alt mijloc, a contribuit la preîntâmpinarea realizării actului de terorism (*a se citi* – actului terorist – *n.a.*) și dacă acțiunile ei nu conțin o altă componență de infracțiune.

Pentru început precizăm că clauza de impunitate analizată are caracter obligatoriu. Drept consecință, în prezența acesteia, persoana abilitată cu aplicarea legii penale este obligată să libereze făptuitorul de răspundere penală pentru pregătirea săvârșirii actului terorist. Acest lucru rezultă din expresia „se liberează de răspundere penală”.

În ce privește rațiunea inserării acesteia în textul art.278 CP RM, în doctrină se susține că prin includerea în art.278 CP RM a unui temei de liberare de răspundere penală, legiuitorul manifestă tendința spre diversificarea măsurilor preventive a actelor teroriste [Sili et al., 2011: 73].

În alt context, din dispoziția normei înscrise la alin.(6) art.278 CP RM sunt desprinse următoarele condiții care trebuie întrunite cumulativ pentru aplicarea clauzei de impunitate susenunțate:

- a) activitatea infracțională este întreruptă la etapa actelor preparatorii;
- b) anunțarea la timp a autorităților sau contribuirea prin alt mijloc la preîntâmpinarea realizării actului terorist;
- c) acțiunile făptuitorului nu conțin semnele unei alte componente de infracțiune.

Aceleași condiții sunt evidențiate în literatura de specialitate [Павлик, 2006: 24-25].

În continuare, vom supune analizei condițiile nominalizate. În ce privește prima condiție, consemnăm că clauza de impunitate analizată operează doar în ipoteza în care făptuitorul anunță organele de drept sau prin alt mijloc preîntâmpină realizarea actului terorist ajuns la etapa actelor preparatorii, nu și a celor executorii. În ipoteza în care făptuitorul încearcă preîntâmpinarea consumării faptei infracționale ajungând la faza actelor executorii devine funcțional temeiul general de liberare de răspundere penală prevăzut la art.56 CP RM (liberarea de răspundere penală în legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii). Evident, pentru a opera numitul temei de liberare de răspundere penală este necesar ca renunțarea să fie una definitivă și benevolă și, exact ca în cazul clauzei de impunitate consemnate la alin.(6) art.278 CP RM, cele comise până la renunțarea de bună voie să nu conțină semnele unei alte infracțiuni.

Precizăm că, art.56 CP RM poate fi aplicat dacă renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii a fost făcută, inclusiv, la etapa actelor de pregătire. Sub acest aspect cele două cauze de impunitate sunt similare. Totuși, comparativ cu clauza de la art.56 CP RM, cea de la alin.(6) art.278 CP RM nu prescrie condiția ca făptuitorul să fi renunțat benevol la săvârșirea actului terorist. Prin urmare, clauza de impunitate înscrisă la alin.(6) art.278 CP RM operează chiar și în condițiile în care făptuitorul nu a acționat benevol atunci când a anunțat organele de drept sau prin alt mijloc a preîntâmpinat realizarea actului terorist.

Caracterul definitiv al renunțării la săvârșirea infracțiunii reprezintă un alt criteriu de asemănare a celor două clauze de impunitate. Diferența rezidă în modul de inserare a acestei trăsături (condiții) în textul normei juridico-penale. În cazul art.56 CP RM caracterul definitiv al renunțării este prevăzut explicit în textul normei. În opoziție, în cazul alin.(6) art.278 CP RM respectiva trăsătură este dedusă implicit. *In concreto*, aceasta rezultă din textul „anunțarea la timp a autorităților sau contribuirea prin alt mijloc la preîntâmpinarea realizării actului terorist”.

În concluzie, deși cele două temeiuri de liberare de răspundere penală comportă mai multe asemănări, totuși, acestea cuprind și unele semne distinctive. În *primul rând*, art.56 CP RM conține un temei general de liberare de răspundere penală, în timp ce alin.(6) art.278 CP RM cuprinde un temei special de liberare de răspundere penală. În *al doilea rând*, clauza de

impunitate investigată operează doar atunci când făptuitorul a ajuns la etapa actelor de pregătire. În contrast, temeiul de la art. 56 CP RM operează și în cazul în care făptuitorul renunță să continue activitatea sa infracțională la etapa actelor de executare. În *al treilea rând*, pentru a funcționa temeiul de la art. 56 CP RM este necesar ca făptuitorul să fi renunțat benevol la săvârșirea infracțiunii (adică, în lipsa unor constrângeri din exterior). *Pera contrario*, pentru a opera clauza de impunitate consemnată la alin.(6) art. 278 CP RM legiuitorul nu cere prezența caracterului benevol al renunțării. Acest lucru pare a fi explicabil reieșind din scopul inserării unei asemenea clauze în textul alin.(6) art.278 CP RM, orientat spre prevenirea actelor teroriste indiferent dacă făptuitorul a renunțat benevol sau nu în momentul preîntâmpinării realizării actului terorist. În context, L. Brînza enunță: „Specificul temeiului prevăzut la alin.(6) art. 278 CP RM este condiționat de pericolul social sporit al faptei infracționale prevăzute la art. 278 CP RM și constă în atitudinea mai blândă față de făptuitor în comparație cu prevederile legislative ce se conțin în art. 56 CP RM. Indulgența legislativă operată în această normă se exprimă în admiterea de către legiuitor a unei legături cauzale complexe dintre acțiunea (inacțiunea) făptuitorului, exprimată în anumite acțiuni preventive, și neconsumarea faptei infracționale planificate [Brînza, 2014: 170]”. Considerăm că legiuitorul moldav intenționat nu a introdus cerința caracterului benevol al renunțării la săvârșirea actelor teroriste pentru funcționarea clauzei de impunitate prevăzute la alin.(6) art. 278 CP RM. În opoziție, M.F. Musaelean propune ca clauza de impunitate de la art. 205 din Codul penal al Federației Ruse [Уголовный кодекс Российской Федерации], care este una similară cu cea supusă analizei, să fie aplicabilă doar în ipoteza în care făptuitorul acționează de bună voie atunci când a anunțat organele de drept sau a preîntâmpinat prin alt mijloc realizarea actului terorist [Мусаев, 2007: 11]. Nu subscriem unui atare punct de vedere. Considerăm că beneficiar al unei asemenea clauze de impunitate nu trebuie să fie, în exclusivitate, persoana care benevol a preîntâmpinat realizarea actului terorist. În prezența caracterului benevol al preîntâmpinării realizării actului terorist clauza de impunitate analizată își pierde din efectul preventiv. Caracterul benevol al renunțării la săvârșirea faptei infracționale exprimate în preîntâmpinarea realizării actului terorist ar determina îngustarea sferei de incidență a numitei clauze de impunitate și, implicit, la diminuarea efectului preventiv al acesteia.

Plus la aceasta, ar dispărea rostul normei de la alin.(6) art.278 CP RM, avându-se în vedere că temeiul general de liberare de răspundere penală înscris la art.56 CP RM ar cuprinde *perse* clauza de impunitate supusă cercetării. Prin urmare, în cea mai mare parte cele două temeuri de liberare de răspundere penală s-ar suprapune. Am atesta deci, o dublare a clauzelor de impunitate. Unii autori însă, sunt de părere că clauza de impunitate investigată dublează, în cea mai mare parte norma care prevede liberarea de răspundere penală în legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii [Галачиева, 2013: 107]. Din aceste considerente, L.D. Gauhman înaintează propunerea de abrogare a normei ce conține clauza de impunitate analizată [Гаухман, 2001: 7].

În ce ne privește, considerăm că în condițiile legislative actuale cele două temeuri de liberare de răspundere penală nu se dublează (suprapun), ci se intersectează. Aceasta deoarece, așa cum am arătat *supra*, caracterul benevol al renunțării ține de esența temeiului specificat la art.56 CP RM. Nu același lucru e valabil în cazul temeiului prevăzut la alin.(6) art.278 CP RM. De asemenea, comparativ cu clauza de impunitate consemnată la alin.(6) art.278 CP RM liberarea de răspundere penală în legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea este posibilă nu doar la etapa actelor preparatorii, ci și a celor executorii. Nu în ultimul rând, înscrierea unui temei special de liberare de răspundere penală, în textul unor norme din Partea Specială a Codului penal confirmă intenția legiuitorului de a lupta cu un fenomen sau altul. În speță, este vorba de lupta cu fenomenul terorismului exprimat în săvârșirea actelor teroriste. Toate acestea

demonstrează necesitatea prezenței în cadrul art.278 CP RM a clauzei de impunitate supuse cercetării.

De menționat că din perspectivă comparată, în legislațiile penale ale unor state străine surprindem în textul articolelor ce sancționează actele teroriste prezența unor clauze de impunitate similare cu cea înscrisă la alin.(6) art.278 CP RM (este cazul Codului penal al Azerbaidjanului, Armeniei, Kirgizstanului, Kazahstanului, Turkmenistanului, Tadjikistanului, Uzbekistanului, Ucrainei, Republicii Belarus, Federației Ruse).

În legislația României, ca de altfel, în majoritatea legislațiilor statelor europene un asemenea temei special de liberare de răspundere penală lipsește. După cum se observă acesta este prezent mai cu seamă în legislațiile penale ale statelor foste membre ale Uniunii Sovietice.

În altă ordine de idei, după cum am punctat *supra*, pentru funcționarea clauzei de impunitate prevăzute la alin.(6) art.278 CP RM este necesar ca făptuitorul să fi anunțat la timp autoritățile sau să fi contribuit prin alt mijloc la preîntâmpinarea realizării actului terorist. Așa cum observă M.M. Galacieva, conținutul de bază al acestei condiții îl constituie factorul de timp, anunțarea autorităților fiind făcută la timp, pentru a oferi acestora posibilitatea de a preîntâmpina săvârșirea actului terorist [Галачиева, 2013: 106]. Întârzierea anunțării autorităților are drept efect imposibilitatea preîntâmpinării realizării actului terorist. În consecință, clauza de impunitate analizată devine nefuncțională.

De consemnat că legiuitorul nu specifică care autorități trebuie anunțate despre faptul pregătirii săvârșirii actului terorist. De aceea, aici pot fi atribuite toate autoritățile publice: centrale sau locale; cele care reprezintă puterea executivă, legislativă sau judecătorească. În comparație, potrivit alin.(6) art.258 din Codul penal al Ucrainei [Кримінальний кодекс України], clauza de impunitate similară cu cea de la alin.(6) art.278 CP RM operează doar în cazul în care sunt înștiințate organele de ocrotire a normelor de drept, nu însă și alte autorități.

Subliniem că norma de la alin.(6) art.278 CP RM nu precizează modalitatea de anunțare a autorităților despre faptul pregătirii săvârșirii actului terorist. Respectiv, anunțarea la timp a autorităților poate fi făcută direct de către făptuitor sau prin intermediul unei alte persoane. La fel, aceasta poate fi făcută în scris, verbal, prin intermediul mass-media sau pe altă cale.

În alt registru, din textul alin.(6) art.278 CP RM rezultă că anunțarea la timp a autorităților constituie una din formele cu caracter exemplificativ de preîntâmpinare a realizării actului terorist. Celui abilitat cu aplicarea legii penale îi revine sarcina de a identifica celelalte modalități prin care făptuitorul poate preîntâmpina săvârșirea actului terorist. Cu titlu exemplificativ, evidențiem următoarele modalități: dezactivarea explozibililor; convingerea celorlalți participanți, în special a autorului de a renunța la punerea în aplicare a rezoluției infracționale etc. Din perspectivă comparată, în acord cu art.155 din Codul penal al Uzbekistanului [Уголовный кодекс Республики Узбекистан], pentru funcționarea clauzei de impunitate similare celei supuse cercetării făptuitorul urmează să anunțe autoritățile de stat sau să contribuie activ la preîntâmpinarea cauzării unor urmări grave și la atingerea scopurilor țintite.

În fine, ultima condiție pentru operarea clauzei de impunitate prevăzute la alin.(6) art.278 CP RM rezidă în inadmisibilitatea reținerii unei alte componente de infracțiune în acțiunile făptuitorului. *Per a contrario*, dacă comportamentul făptuitorului de până la preîntâmpinarea săvârșirii actului terorist conține semnele unei componente de infracțiune acesta nu poate fi liberat de răspundere penală în temeiul alin.(6) art.278 CP RM. De exemplu, clauza de impunitate supusă investigației este inaplicabilă în cazul în care, în vederea săvârșirii actului terorist, făptuitorul procură și păstrează arme de foc, muniții sau substanțe explozive. Aceasta deoarece procurarea și/sau păstrarea unor asemenea obiecte constituie infracțiune de sine stătătoare. În această ipoteză, nu poate fi aplicat nici temeiul general de liberare de răspundere penală consemnat la art.56 CP RM; or, așa cum rezultă din textul normei enunțate, ca și în cazul clauzei de impunitate prevăzute la alin.(6) art.278 CP RM liberarea de răspundere penală în

legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii e cu neputință în cazul în care acțiunile făptuitorului de până la renunțare la săvârșirea infracțiunii conțin semnele unei alte componente de infracțiuni.

În concluzie, comportamentul făptuitorului de până la preîntâmpinarea săvârșirii actului terorist dictează aplicabilitatea clauzei de impunitate supuse cercetării. În opinia noastră, o asemenea dependență anihilează efectul preventiv scontat al clauzei de impunitate specificate la alin.(6) art.278 CP RM. Considerăm că liberarea de răspundere penală pentru pregătirea actului terorist trebuie antrenată ori de câte ori făptuitorul renunță la săvârșirea actului terorist, indiferent de faptul dacă în acțiunile acestuia sunt prezente sau nu semnele unei alte componente de infracțiune. În caz contrar, este redusă practic la zero clauza de impunitate analizată, întrucât, în cele mai dese cazuri, comportamentul pregătit al făptuitorului conține semnele unei sau altei componente de infracțiune. Mai mult, grație unui asemenea conținut al clauzei de impunitate prevăzute la alin.(6) art.278 CP RM, destinatarul acestei norme, în persoana făptuitorului, este zădărnicit să anunțe autoritățile sau să preîntâmpine în alt mod săvârșirea actului terorist, fiind conștient de faptul inevitabilității angajării răspunderii penale în baza art.278 CP RM, pe motiv că acțiunile sale conțin semnele unei alte componente de infracțiune. Tocmai de aceea, în vederea neadmiterii suprimării efectului preventiv al clauzei de impunitate prevăzute la alin.(6) art.278 CP RM, avansăm propunerea *de lege ferenda* de a exclude din textul normei enunțate condiția potrivit căreia pentru liberarea de răspundere penală pentru pregătirea săvârșirii actului terorist este necesar ca în acțiunile făptuitorului să nu fie prezente semnele unei alte componente de infracțiune.

În consecință, propunem excluderea expresiei „și dacă acțiunile ei nu conțin o altă componentă de infracțiune” din textul alin.(6) art.278 CP RM. Pe o poziție similară se află alți autori care sugerează același lucru legiuitorului rus [Мусаев, 2007: 12]. Subliniem că, în plan comparat, atestăm atare modele legislative. De exemplu, în acord cu nota la art.289 din Codul penal al Republicii Belarus [Уголовный кодекс Республики Беларусь], făptuitorul urmează a fi liberat de răspundere penală pentru pregătirea săvârșirii actului terorist, indiferent de faptul dacă în acțiunile acestuia sunt sau nu prezente semnele unei alte componente de infracțiune.

În altă privință, subliniem că în cazul în care făptuitorul a participat la pregătirea sau la săvârșirea mai multor acte teroriste, acesta este liberat de răspundere penală doar pentru pregătirea săvârșirii actelor teroriste a căror realizare a fost preîntâmpinată [Иногамова-Хегай, 2008: 385]. De asemenea, clauza de impunitate supusă investigației se răsfrânge asupra tuturor participanților la actul terorist, indiferent de calitatea pe care ei o întrunesc – executori (*a se citi* – autori – *n.a.*), organizatori, instigatori, complici [Sili, 2011: 74].

În fine, trebuie să punctăm că inserarea clauzei de impunitate analizate în cadrul art.278 CP RM în nici un caz nu anihilează efectul prevederii de la lit.d) alin.(4) din Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, nr.120 din 21.09.2017 [Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea terorismului], potrivit căreia prevenirea și combaterea terorismului în Republica Moldova se întemeiază pe principiul inevitabilității pedepsei pentru desfășurarea activităților teroriste.

Sintetizând cele expuse mai sus conchidem că prevederile de la alin.(5) și (6) art.278 CP RM care conțin un temei special de individualizare a pedepsei penale pentru săvârșirea actului terorist, precum și un temei special de liberare de răspundere penală își au rostul lor în Codul penal, având menirea de a contribui la prevenirea fenomenului terorismului, motiv pentru care acestea trebuie păstrate în textul legii penale și, după caz, îmbunătățite, nu însă excluse, așa cum opinează unii autori.

Bibliografie

I. Acte normative internaționale

1. Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene privind combaterea terorismului (2002/475/JAI), din 13 iunie 2002 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32002F0475> (vizitat la 22.08.2018).
2. Directiva UE 2017/541 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2017 privind combaterea terorismului și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului și de modificare a Deciziei 2005/671/JAI a Consiliului <http://publications.europa.eu/resource/ellar/34a6d237-15d3-11e7-808e-01aa75ed71a1.0020.01/DOC1> (vizitat 27.08.2018).

II. Acte normative interne

1. Codul penal al Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, nr.120 din 21.09.2017. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.364-370.

III. Acte normative străine

1. Legea României privind prevenirea și combaterea terorismului, nr.535 din 25 noiembrie 2004. Monitorul Oficial al României, 2004, nr.1161.
2. Criminal Code of the Republic of Hungary <http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes>(vizitat la 22.08.2018).
3. Уголовный кодекс Кыргызской Республики <http://online.adviser.kg/Document/?Linkid=1000871480>(vizitat la 22.08.2018).
4. Уголовный кодекс Республики Армении <http://www.parliament.am/legislation.php?ID=1349&lang=rus&sel=show#23>(vizitat la 22.08.2018).
5. Уголовный кодекс Республики Беларусь <http://xn----ctbcgfvicvbf9bq8k.xn--90ais/>(vizitat la 22.08.2018).
6. Уголовный кодекс Республики Казахстан <https://online.zakon.kz/Document/?docid=31575252>(vizitat la 22.08.2018).
7. Уголовный кодекс Республики Таджикистан <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/ru/tj/tj023ru.pdf>(vizitat la 22.08.2018).
8. Уголовный кодекс Республики Узбекистан http://www.lex.uz/pages/GetAct.aspx?lact_id=111457(vizitat la 22.08.2018).
9. Уголовный кодекс Российской Федерации. Собрание Законодательства Российской Федерации, 1996, №25.
10. Уголовный Кодекс Туркменистана <https://www.unodc.org/tldb/pdf/TurkmenistanCriminalCodeRussian.pdf> (vizitat la 22.08.2018).
11. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25.

IV. Surse doctrinare

1. Brînză, L. (2014). Renunțarea de bunăvoie la săvârșirea infracțiunii: unele propuneri de lege ferenda. Studia Universitatis Moldaviae.
2. Sîli, V. (2011). Infracțiuni cu caracter terorist, infracțiuni conexe terorismului și unele infracțiuni cu caracter de terorizare. Chișinău: Garamont-Stud